ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՑԵՂԱՅԻՆ ԽՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԾԱՅՐԱՅԵՂ ԴՐՍԵՒՈՐՈՒՄ ԿԸ ՆԿԱՏԷ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ապրիլ 20-ին Ժընեւի մէջ իր աշխատանքները սկսաւ Տուրպանի վերանայման համաժողովը, որուն կը մասնակցին Միացեալ ազգերու կազմակերպութեան անդամ պետութիւնները: Համաժողովին նպատակն է 2001-ին Տուրպանի (Հարաւային Ափրիկէ) մէջ գումարուած ցեղային խտրականութեան, այլատեացութեան եւ անոնց հետ կապուած անհանդուրժողականութեան դէմ պայքարի համաշխարհային համաժողովի ընթացքին ընդունուած յայտարարութեան եւ գործողութիւններու ծրագրի իրականացման ուղղութեամբ ձեռնարկուած միջոցառումներու եւ արձանագրուած առաջընթացի քննարկումը:

Համաժողովին Հայաստանի հանրապետութիւնը կը ներկայացնէ արտաքին գործոց նախարարի տեղակալ Արման Կիրակոսեանը, որ իր ելոյթին մէջ անդրադառնալով ցեղապաշտութեան եւ ցեղային խտրականութեան դէմ պայքարին՝ ընդգծած է յատկապէս ազգային, մշակութային, կրօնական փոքրամասնութիւններու, իբրեւ առաւել խոցելի խումբերու նկատմամբ խտրականութեան բացառման անհրաժեշտութիւնը, ատելութեան քարոզչութեան անթոյլատրելիութիւնը:

Կիրակոսեան նշած է, որ ցեղային խտրականութեան ծայրայեղ դրսեւորում է ցեղասպանութիւնը, որուն 94-րդ տարելիցը աշխարհի բոլոր հայերը կը նշեն համաժողովի օրերուն: Ցեղասպանութեան ժխտումը, անպատժելիութիւնը, միջազգային հանրութեան կողմէ անտարբերութիւնը եւ լռութիւնը կը նպաստեն մարդկութեան դէմ ուղղուած այս ամենասարսափելի յանցագործութեան կրկնութեան: Հայաստան կ'ողջունէ ցեղասպանութեան յանցագործութեան կանխման եւ ժխտողականութեան ու խտրականութեան քաղաքականութեան դէմ պայքարին ուղղուած բոլոր ջանքերը:

Համաժողովի ընթացքին կը նախատեսուի ընդունիլ Տուրպանի յայտարարութեան եւ գործողութիւններու ծրագրի իրականացման գնահատման եւ առաջընթացի փաստաթուղթը:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱՐԶԻ ԱՇԽԱՏԱԿՈՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՔՆՆԱԴԱՏԵՑ ԳԱՅՍԷՐԻԻ ՀԱԿԱՀԱՅ ԱՐՇԱԼԸ

Թուրքիոյ կրթական մարզի աշխատաւորական միութեան ընդհանուր նախագահ Քոնճուք սխալ գտաւ միութեան Գայսէրիի մասնաճիւղի հակահայ արշաւը: Ինչպէս հաղորդած էինք, Գայսէրիի մասնաճիւղի պետ Ալի Իհսան Էօզթիւրքի ղեկավարութեամբ, ստորագրութեան արշաւ մը բացուած էր, որպէսզի Հայաստանի հետ ֆութպոլի մրցումը չկատարուի Գայսէրիի մէջ, որովհետեւ անոնք «իրենց եղբօր ոճրագործը իրենց քաղաքին մէջ տեսնել չէին ուզեր»: Գոնճուք այս արշաւին հակահայ բնոյթը քննադատելի գտաւ ու ըսաւ, որ միութիւնը հայու թշնամի չէ եւ թշնամական գրգռութիւններու կողմնակից չէ:

Նշենք, թէ Գայսէրիի մասնաճիւղի պետը նոյն անձն է, որ Կազայի վրայ իսրայէլեան յարձակումներու օրերուն, Հիթլէրի հոգւոյն հրուշակ բաժնած էր:

Գոնճուք աւելցուց սակայն, որ սահմանը բանալու հարցը ուրիշ հարց է եւ ամէն մարդ կրնայ տարբեր կարծիք մը ունենալ անոր կապակցութեամբ: Միութիւնն ալ սահմանին բացուելուն կողմնակից չէ, որովհետեւ կ'ուզէ պաշտպանել Ատրպէյճանի շահերն ու իրաւունքները, ըսաւ ան եւ աւելցուց, թէ միութիւնը նաեւ հայկական Սփիւռքին կողմէ կատարուած հակաթուրք քարոզչութեանց դէմ է:

ԺԽՏՈՂԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐ Է ԾԱԽՍՈՒՄ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈԾԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Այս տարուայ սկզբին Թորոնթոյի շրջանային դպրոցական խորհուրդը քուէարկութեամբ որոշեց, որ Գանատայի այս խոշորագոյն քաղաքի բոլոր աւագ դպրոցների աշակերտները պէտք է «Ցեղասպանութիւն, պատմական եւ ժամանակակից հետեւանքները» անունով պարտադիր դասընթաց անցընեն: Դասընթացքում յատուկ բաժին կայ նաեւ Հայոց Ցեղասպանութեան վերաբերեալ, երբ Թուրքիայի իշխանութեան կազմակերպած՝ համակարգուած եւ կանխամտածուած ոչնչացման հետեւանքով աւելի քան մէկ միլիոն հայ զոհուեց Առաջին Համաշխարհային պատերազմի ընթացքում եւ դրանից յետոյ:

Շուտով դպրոցական խորհրդի բոլոր անդամները նամակ ստացան Մասաչուսեցի համալսարանի քաղաքագիտութեան պատուաւոր փրոֆեսոր Կենթեր Լուիից, որը յանդիմանում է նրանց Հայոց Ցեղասպանութիւնը Ողջակիզման հետ նոյն շարքում դասելու համար: «Առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքում հայ համայնքի ողբերգական ճակատագիրը բացատրւում է «պատերազմի շրջանում խիստ ձախողուած անվտանգութեան միջոցառումներով», քան՝ «մանրակրկիտօրէն կազմակերպուած ցեղասպանութեամբ»:

Լուին ամերիկացի գիտնականների, ազդեցութիւն վաճառողների եւ ինթերնեթային կայքերի օպերատորների ցանցի այն չափազանց աքթիւ անդամներից է, ովքեր ամէն տարի հարիւր եւ հազարաւոր տոլարի ֆինանսաւորում են ստանում Թուրքիայի կառավարութիւնից՝ Հայոց Ցեղասպանութեան հերքումն առաջ մղելու համար: Ցանցն այնքան ազդեցիկ է, որ անցած տարուայ աշնանն այն կարողացաւ շրջանցել թէ՛ պատմական իրողութիւնը, եւ թէ՛ հսկայական քաղաքական ճնշումը՝ համոզելով Ամերիկայի օրէնսդիրներին եւ նոյնիսկ նախագահին՝ նահանջել բաւական երկար ժամանակ իրենց ունեցած քաղաքական դիրքորոշումից:

Նմանատիպ ռեւիզիոնիստական պնդումներով է Լուին հանդէս գալիս իր՝ 2005 թ. տպագրուած «Հայերի ջարդերն օսմանեան Թուրքիայում. վիճելի ցեղասպանութիւն» վերնագրով գրքում, ինչպէս նաեւ՝ դասախօսութիւններում, որոնք նա յաճախ կարդում է երկրի տարբեր համալսարաններում: 2007թ. Մարտին ելոյթ ունենալով Հարվըրտի համալսարանում՝ գոհուած հայերի սահմռկեցուցիչ թիւը նա վերագրեց «ապաշնորհ կառավարմանը» եւ ընդգծեց. «չպէտք է մոռանալ, որ հսկայական տարբերութիւն կայ ապաշնորհութեան, նոյնիսկ այն ապաշնորհութեան, որը ողբերգական հետեւանքներ է ունեցել», եւ մտադրուած զանգուածային սպանութիւնների միջեւ: 1915-1916թ. Օսմանեան կայսրութիւնում տեղի ունեցած ադիտալի դէպքերն հայերն անուանում են 20-րդ դարի առաջին ցեղասպանութիւն,- ասաց նա- թուրքերի մեծ մասն այս դրուագը համարում է պատերազմի շրջանում իրականացուած վերաբնակեցումը, ինչն անհրաժեշտ էր դարձել հայկական փոքրամասնութեան դաւաճանական պահուածքի պատճառով: Վիճաբանութիւնն այն հարցի շուրջ, թէ իրականում ինչ է տեղի ունեցել, շարունակւում է մօտ 100 տարի, եւ հարթուելու ոչ մի նշան առայժմ ցոյց չի տալիս»:

Բայց միայն հայերը չեն, որ այս սպանդը Ցեղասպանութիւն են անուանում: Ըստ հաւատ ընծայող պատմաբանների ճնշող մեծամասնութեան՝ կատարուածի կարեւորագոյն մանրամասները էական անհամաձայնութեան տեղիք չեն տալիս: Ու թէեւ ցեղասպանութիւնը հերքելու Լուիի ձեւն աւելի նուրբ է, քան Ողջակիզումը հերքողներինը (որոնք յայտարարում են, թէ Օսվենցիմում կազախցիկներ չեն եղել), այն պատմութիւնը վերաշարադրելու պակաս փորձ չէ:

2005 թ. Թուրքիայի կառավարութեանը յղած նամակում Ցեղասպանագէտների միջազգային ընկերակցութիւնը (որը բաղկացած է որեւէ կառավարութեան հետ առնչութիւն չունեցող հարիւրաւոր անկախ գիտնականներից, որոնց աշխատանքն ունի տասնամեակների պատմութիւն եւ ընդգրկում է բազմաթիւ երկրներ ու ազգութիւններ) յայտարարել է. «Ցեղասպանութիւնն ուսումնասիրող գիտնականների շրջանում գերիշխող կարծիքը մէկն է»:

«Գիտական ապացոյցները վկայում են հետեւեալը. 1915թ. Ապրիլի 24-ին, Առաջին համաշխարհային պատերազմի քողի տակ, Օսմանեան կայսրութեան Երիտթուրքերի կառավարութիւնը ծրագրուած ցեղասպանութիւն սկսեց իր հայ քաղաքացիների՝ անզէն քրիստոնեայ փոքրամասնութեան նկատմամբ: Աւելի քան մէկ միլիոն հայ ոչնչացուեց ուղղակի սպանութիւնների, սովամահութեան, խոշտանգումների հետեւանքով եւ բռնագաղթի ընթացքում՝ «մահուան ճանապարհներին»: Հայ բնակչութեան միւս մասը դիմեց փախուստի՝ մշտական աքսորի: Այսպիսով՝ հնագոյն մի քաղաքակրթութիւն բնաջնջուեց իր 2500 տարուայ հայրենիքում»:

ԿՐԿՆԱԿԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Չնայած փորձագէտների այս յստակ համաձայնութեանը՝ Թուրքիան քաղաքական լծակներ է օգտագործում եւ միլիոնաւոր տոլարներ ծախսում ԱՄՆ-ում Հայոց Ցեղասպանութեան հարցը մշուշելու նպատակով եւ մտահոգող յաջողութեան է հասնում նոյնիսկ կառավարութեան ամենաբարձր մակարդակներում: Անցած տարուայ աշնանը Թուրքիայի կողմից վճարուող լոպպիստները փակեցին Ցեղասպանութիւնը յիշատակող Գոնկրէսի բանաձեւի ճանապարհը՝ օրէնսդիրներին համոզելով փոխել իրենց նախապէս յայտարարած դիրքորոշումը: Նոյնիսկ նախագահ Պուշը փոխեց իր որոշումը:

Ռեւիզիոնիստ պատմաբանները, որոնք կասկածի տակ են դնում Հայոց Ցեղասպանութիւնը եւ վճարւում են Թուրքիայի կառավարութիւնից, քաղաքական գործիչների համար ապահովեցին բոլոր այն ինտելեկտուալ պատճառաբանութիւնները, որոնք նրանց անհրաժեշտ էին պնդելու համար, թէ իրենք պարզապէս հրաժարւում են պատմութիւն թելադրելուց, այլ ոչ թէ տեղի են տալիս կառավարութեան ներկայիս շահերին:

«Այս ամէնը վաղուց է պատահել, ու չգիտեմ՝ կարող ենք արդեօք իմանալ՝ իրականում դրանք ջարդե՞ր էին, ցեղասպանութի՞ւն, թէ՞ այլ բան»,- յայտարարեց ԱՄՆ ներկայացուցիչների պալատի անդամ Ճոն Մուրթան (դեմոկրատ՝ Փենսիլվանիայից) իր քուէարկութիւնը փոխելուց յետոյ:

«Ամենավերջին բանը, որ պէտք է անի Գոնկրէսը, այլեւս գոյութիւն չունեցող կայսրութեան (Օսմանեան կայսրութեան) պատմութիւնը որոշելն է»,- յայտարարեց Ճորճ Պուշը:

Մինչդեռ ցեղասպանագէտներն այլ կերպ են դիտում այս հարցը:

«Ժխտումը ցեղասպանութեան վերջին փուլն է»,- ասում է ցեղասպանագէտների միջազգային ընկերակցութեան անդամ Կրեկորի Սթանթոնը:- Դա տուժող խմբին հոգեբանօրէն եւ մշակութային առումով ոչնչացնելու, այդ խմբի անդամներին նոյնիսկ իրենց հարազատների մասին յիշողութիւնից զրկելու շարունակական փորձ է: Հենց դա է Թուրքիայի կառավարութիւնն այսօր անում ամբողջ աշխարհի հայերի նկատմամբ»:

Անցած տարի «Էլի Վիզելի՝ յանուն մարդկութեան հիմնադրամ»-ը տարածեց մի նամակ, որում դատապարտւում էր Հայոց Ցեղասպանութեան մերժումը: Նամակը ստորագրել էին Նոպէլեան 53 մրցանակակիրներ, այդ թւում՝ Ողջակիզումից վերապրած, քաղաքական գործունեայ Վիզելը: Հայոց Ցեղասպանութիւնը քօղարկելու Թուրքիայի 90-ամեայ արշաւը Վիզելը բազմիցս անուանել է կրկնակի սպանութիւն, քանի որ դրանով Թուրքիան ձգտում է սպաննել տեղի ունեցած վայրագութիւնների մասին յիշողութիւնը:

Բայց այս հարցում նա առաջինը չէր: Դեռեւս 1943 թ. իրաւագիտութեան փրոֆեսոր Ռաֆայէլ Լեմկինը, որը հետագայում դարձաւ Նիւրնպերկեան դատավարութեան գլխաւոր փաստաբան Ռոպերթ Ճեքսոնի խորհրդականը, ստեղծեց «ցեղասպանութիւն» եզրը՝ մտքում ունենալով հայերին:

Սթենթոնը, որն ԱՄՆ պետքարտուղարութեան նախկին պաշտօնեաներից է եւ հեղինակել է Ռուանտայի գործով միջազգային քրէական դատարան ստեղծելու վերաբերեալ ՄԱԿ-ի Անվտանգութեան Խորհրդի բանաձեւերը, այս տարուայ Ապրիլին ելոյթ ունեցաւ Հայոց Ցեղասպանութեան զոհերի յիշատակին նուիրուած՝ ԱՄՆ Կապիտոլիումում կազմակերպուած արարողութեանը, որից չորս ամիս առաջ տապալուել էր սպանդի զոհերի յիշատակը ոգեկոչող ընդունումը:

«ԱՄՆ կառավարութիւնը չպէտք է մասնակցի պատմական այնպիսի խորը եւ կարեւոր իրողութեան քօղարկման գործին, ինչպիսին Հայոց Ցեղասպանութիւնն է, որը Հիթլերը որպէս օրինակ օգտագործեց Ողջակիզման իր ծրագրում»,- յայտարարեց Սթենթոնը լսարանի առջեւ, որտեղ կային Հայոց Ցեղասպանութեան երեք վերապրածներ, Ներկայացուցիչների պալատի ու Սենատի աւելի քան 100 անդամներ:

ՆԵՐԹԱՓԱՆՑՈՒՄ ԳԻՏԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԻ ՄԷՋ

Հայոց Ցեղասպանութեան յիշողութիւնը սպաննելուն ուղղուած ջանքերն սկսուել են դեռեւս այն ժամանակ, երբ անապատային գերեզմանոցներում լեշակեր թռչունները դեռ կտցահարում էին զոհերի դիակները: Այդ ժամանակ էր, որ Թուրքիան տարածեց իր առաջին պաշտօնական յայտարարութիւնը՝ վստահեցնելով ամբողջ աշխարհին, թէ ոչ մի վայրագութիւն էլ տեղի չի ունեցել: Հայոց Ցեղասպանութեան հերքման Թուրքիայի սկզբնական ռազմավարութիւնն այդ ժամանակից ի վեր փոփոխութիւնների է ենթարկուել, նախ այն հերքում էին ընդհանրապէս, յետոյ վիճարկում էին զոհուածների թիւը, կամ ջարդերի համար մեղադրում էին քիւրտ աւազակախմբերին ու մի քանի սրիկայ պաշտօնեաների, կամ պնդում էին, թէ սպաննուած հայերը քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ հակառակորդի կողմից կռուողներն էին:

Ցեղասպանութեան ժխտման նպատակով Թուրքիան սկսեց ԱՄՆ-ի գործերին միջամտել 1930թ., երբ թուրք առաջնորդները ԱՄՆ պետքարտուղարութեանը համոզեցին արգելել «Էմ. Ճի. Էմ.» (MGM) սթուտիային՝ նկարահանելու «Մուսա լեռան քառասուն օրը» վէպի հիման վրայ ֆիլմը, որում Հայոց Ցեղասպանութեան դրուագներ էին պատկերւում:

1982թ. Թուրքիայի կառավարութիւնը 3 միլիոն տոլար նուիրաբերեց Թուրքագիտութեան ինստիտուտ հիմնադրելու նպատակով՝ Ճորճթաուն համալսարանում տեղակայուած շահոյթ չհետապնդող կազմակերպութիւն, որը զբաղւում է թուրքանպաստ օրակարգի, ներառեալ՝ Հայոց Ցեղասպանութեան հերքման առաջմղմամբ: Երեք տարի անց՝ 1985թ., «Նիւ Եորք Թայմզ»-ում, «Ուաշինկթըն Փոսթ»-ում եւ «Ուաշինկթըն Թայմզ»-ում Թուրքիան տեղադրեց ամբողջական էջեր զբաղեցնող վճարովի յայտարարութիւն՝ ամերիկացի 69 գիտնականների ստորագրած նամակ, որը կասկածի տակ էր առնում Հայոց Ցեղասպանութեան փաստը: Բոլոր 69 գիտնականներն այդ տարի ֆինանսաւորում էին ստացել Թուրքագիտութեան ինստիտուտից կամ Թուրքիայի կողմից հովանաւորուող այլ հաստատութիւններից, ինչպէսին, օրինակ, Անգարայի առեւտրային պալատն է, որը Թուրքիայի մայրաքաղաքում գտնուող կիսա-կառավարական մարմին է:

(Շար 1)

Թրքական Յօդուած

ՄԷԿԸ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԻՐ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ՔՈՎ ԹՈՂ ԿԵՑՆԷ

Այլեւս չեմ ճանչնար Էրտողանը: Ինքզինքս անոր քաղաքական հարցերուն գծով իսկական մասնագէտ չեմ նկատեր: Ես զինք անցեալին չեմ գիտցած երբեք: Սակայն, մեկնելով քաղաքական դէտ ըլլալու աշխատանքէս, զինք բոլորովին տարբեր տեսայ իր պաշտօնավարութեան առաջին շրջանին: Առաջնորդ մըն էր որ կ'ունկնդրէր իր ժողովուրդին, անոնց աչքերուն կը նայէր երբ տարբեր բան ըսէին, կամ դիտողութիւններ կ'արձանագրէր երբ հետաքրքրութեան արժանի խօսքեր կը լսէր: Օրինակի համար, ուշադրութիւն կու տար (Թուրքիոյ նախագահ) Ապտուլլա Կիւլի զգուշացումներուն եւ քննադատութիւններուն: Եւ երբ բարկանար, Կիւլ կը հանդարտեցնէր զինք եւ նոյնիսկ ձեռքը կը բռնէր:

Իսկ հիմա կ'ափսոսանք Կիւլի բացակայութեան համար: Կը յիշէք, որ նախագահութեան թեկնածուներուն առնչութեամբ տարակարծութեան ընթացքին, Էրտողանին՝ Թուրքիոյ մէջ նախագահութեան աթոռին հասնելու կարելիութիւնը հակազդեցութեան կ'արժանանար մարդոց մօտ, որոնք կ'ըսէին. «Մեզի կարեւոր չէ, թէ ով կը զբաղեցնէ այդ պաշտօնը, պայմանաւ որ Էրտողանը չըլլայ»: Այսօր ես վստահ եմ, որ նոյն մարդիկը պիտի ըսեն. «Երանի Էրտողանը հանրապետութեան նախագահ դառնար, իսկ Կիւլը՝ Արդարութիւն եւ Բարգաւաճում կուսակցութեան նախագահ»: Այսօր ոեւէ մէկը չկայ վարչապետին շուրջ, նոյնիսկ Կիւլը: Աւելի յստակ ձեւով՝ բազմաթիւ անձեր կան անոր շուրջ, սակայն ոեւէ մէկը չի կրնար տարբեր բան ըսել կամ զինք ունկնդրելու մղել: Ան շրջապատուած է անձերով, որոնք կը դիտեն զինք եւ կ'ըսեն. «Յարգելի վարչապետ, դուն գիտակներուն լաւագոյնն ես»:

Խօսեցայ Արդարութիւն եւ Բարգաւաճում կուսակցութենէն լիազօր անդամի մը հետ, որ ինքզինք մօտիկ կը նկատէ Էրտողանին: Անոր ըսի, «Ան ինչո՞ւ զայրացած է այսպէս: Վարչապետը ի՞նչ իրականացնել կ'ուզէ մեր տեղեկատուական խմբակին (Տողան մետիա կրուփ) դէմ պատերազմ հռչակելուն ընդմէջէն: Այս մօտեցումը վնաս պիտի հասցնէ բոլորին»: Ան պատասխանեց, թէ ես իրաւացի եմ եւ նշեց. «Վարչապետը լաւ մարդ է, սակայն այլեւս մտիկ չ'ըներ մէկու մը: Ես այն քիչերէն եմ, որոնք կրնան անոր ընդդիմանալ առանց վախի: Սակայն ան այլեւս մեզի ալ մտիկ չ'ըներ»:

Եթէ իրավիճակը այս սահմանին հասաւ, այդ կը նշանակէ, որ հարցերը աւելիով կը վատանան:

Թերեւս ինծի հարցնէք՝ «յիմա՞ր մը կը փնտռես»: Ոչ, ընդհակառակը, կը փնտռեմ անձեր որոնք բարեկամ ըլլան վարչապետին: Կը խօսիմ անձերու մասին, որոնք կրնան իրեն տեղեկացնել հարցերու վատ ընթացքին մասին:

Ուրիշ օրինակ մը պիտի տամ ձեզի.

Բոլորս կը կարդանք լրագրողներու մասին, որոնք սովորաբար կ'աջակցին անոր կարգ մը քաղաքականութիւններուն եւ կը կառչին իրենց կարծիքներուն հակառակ բոլոր հակազդեցութիւններուն. սակայն անոնք այժմ ուշադրութեան կը յանձնեն իր աններող ըլլալը: Վարչապետը ոչ-ներող դարձաւ բառին բուն առումով: Ան կը բարկանայ քննադատութեան ենթարկուելու պահուն, ապա զինք քննադատող անձը կը ջնջէ իրեն յատուկ հասցէներու տետրակէն: Եւ այս բոլորը չէ. ան նաեւ զայրոյթի նոպաներու կ'ենթարկուի: Իրականութեան մէջ, կը վախնամ այլ հարցէ մը. ի՞նչ պիտի պատահի երբ նահանգներու յառաջիկայի ընտրութիւններուն Էրտողանի ի նպաստ քուէարկութեան տոկոսը 50 առ հարիւրի բարձրանայ:

Այդ պարագային կարելի պիտի չըլլայ զայն զսպել, եւ անոր աններողամտութիւնը պիտի անցնի սահմանը: Պատմութեան գիրքերը լեցուն են վարչութիւններով, որոնք կը մոլորեցնեն մարդիկը եւ գլխապտոյտ կը պատճառեն անոնց, ինչպէս նաեւ հնարագիտութեան դիմող ղեկավարներով, որոնց կարելի չէ զսպել: Եւ այս օրերուն ականատես կ'ըլլանք նմանօրինակ էջի մը գրութեան: Հարց կու տամ եթէ կարելի է զգուշացնել Էրտողանը: Ան այլեւս չ'ունկնդրեր մեզի: Իրականութեան մէջ, ան կ'ատէ մեզ եւ որեւէ համակրանք ցոյց չի տար մեր առաջարկներուն: Չէ՞ք կարծեր, որ ի վիճակի ենք հերոս մը գտնելու: Չկա՞յ մարդ մը, որուն միտքին նկատմամբ վստահութիւն ունի վարչապետը:

ՍԵՀՄԷՏ ԱԼԻ ՊԻՐԵՆՏ
(«Հիւրրիյէթ»)
Թարգմ.՝ Զ. Տ.